

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 Academic leadership of educational institutions in the 21st

ณัฐนิช สุรสิงห์ไกรสร

ดร.กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์

ganratchakan.le@ssru.ac.th

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

s64561802020@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง โดยหวังว่าผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม ก้าวทันเทคโนโลยี มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์กรและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาและรายละเอียดของบทความจะกล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ คือความสามารถของบุคคลในการนำพาผู้ติดตามหรือสมาชิกในองค์กร เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี สามารถสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนได้ และสามารถชักจูงผู้ติดตามไปสู่เป้าหมายร่วม ที่ผู้นำคนเดียวไม่สามารถทำได้ โดยบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยทำการรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารทางวิชาการ หนังสือ และบทความวิชาการ ด้วยวิธีการสืบค้น พบว่า ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ไว้ 3 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน เพื่อเป็นฐานแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This article presents the academic leadership of educational institutions in the 21st with the aim of helping school administrators develop academic leadership qualities to keep pace with the changing times. It is hoped that the executives in the 21st century will be knowledgeable, visionary, moral and ethical. Keep up with technology will have the determination to develop the organization and learners effectively. The content and details of the article will discuss about academic leadership of educational institutions in the 21st, which is the ability of a person to lead followers or members of an organization successfully. A good leader must have the ability to make good decisions, able to create and communicate

a clear vision and can lead followers towards common goals which a single leader cannot do. This academic article aims to analyze the leadership of school administrators in the 21st century by collecting data from academic documents, books and academic articles. The research has found that academic leaders of administrators in the 21st century have identified three main aspects: 1) setting the school's mission, 2) teaching and learning management, and 3) promoting the school's academic atmosphere. To be the base of the concept of the school administrators in the 21st century

Keywords: Leadership, Academic leadership, School administrators

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรงพลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่ต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ครูเพื่อศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือ 19 จากการที่ (วิจารณ์พานิช, 2556) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร เพราะมีผลกระทบต่อบุคคลและทรัพยากรภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ผู้นำที่มีการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำจะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของงานที่มีประสิทธิผล อีกทั้งตามที่ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy, 1985 : 217-247) ได้กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ด้านใหญ่ๆ คือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน โดยในด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดภารกิจของโรงเรียนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และการสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าว ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน จะต้องมีความชัดเจนที่ทีมงานมีส่วนในการกำหนด แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้ง่ายต่อการนำไปสอน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนเป็นการสื่อสารที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้รับทราบโดยทั่วกัน

ในด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ด้านสุดท้ายด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟีได้จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

ทฤษฎีภาวะผู้นำ ได้พัฒนาเป็นแม่แบบผู้นำหรือผู้บริหารองค์การในปัจจุบัน ซึ่งแบบของผู้นำนี้ได้มีการแยกศึกษาพิจารณาเป็นหลายแบบหลายอย่าง สุดแต่จะพิจารณาว่าแบบของผู้นำในลักษณะใด เช่น พิจารณาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้นำ สถานการณ์ การปฏิบัติงานหรือลักษณะของสังคม เป็นต้น ดังนั้นเพื่อได้แนวความคิดในเชิงรูปธรรม จึงเสนอรูปแบบของการเป็นผู้นำตามแนวความคิดของนักการศึกษาที่มีปรัชญาต่างๆกัน โดยสังเขป ดังนี้ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2549)

การแบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะการบริหารงาน ลิปปิทท์(Lippitt) แบ่งผู้นำเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian or autocratic leader) เป็นผู้นำแบบเผด็จการ ซึ่งมีลักษณะการบริหารงานดังนี้

- 1.1 การสั่งการใช้อำนาจกดขี่บังคับตลอดเวลา
- 1.2 ยึดถือตัวเองเป็นสำคัญการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์และมุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
- 1.3 นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป้าประสงค์ การจัดระบบงานมาตรฐานการปฏิบัติงาน การบังคับบัญชาสั่งลงมาจากเบื้องบน (Top-down) ทางเดียว
- 1.4 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้รับมาจะต้องผ่านหลายขั้นตอน ผู้นำประเภทนี้จะคิดแล้วคิดอีกกว่า จะวินิจฉัยสั่งการได้ทำให้งานล่าช้าค้างคั่ง
- 1.5 ผู้ช่วย (Assistant) ตามความรู้สึกรู้สึกของผู้นำประเภทนี้จะหมายถึงผู้ใต้บังคับบัญชาจึงไม่มีการแบ่งงานให้ผู้ช่วย ผู้ช่วยทำงานของหัวหน้างานให้สำเร็จ ไม่ใช่ทำงานของตนเองให้สำเร็จ
- 1.6 การตั้งกรรมการเป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อฟังความคิดเห็น ประธานเป็นผู้พูดคนเดียวตลอดการประชุม หรือไม่ก็เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น แล้วประธานสรุปเองตามความคิดของตนเองแล้วถือว่าความคิดเห็นที่ประธานสรุปเองนั้น เป็นมติของที่ประชุม

2. ผู้นำแบบเสรี (Laissez-faire leader) เป็นผู้นำที่ปราศจากความรับผิดชอบคอยตามงานผ่านเรื่องให้พ้นตัวไปเท่านั้นผู้นำประเภทนี้จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 ไม่กำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่แน่นอน ถ้าเห็นว่าไม่ขัดต่อระเบียบยอมให้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปได้ตามความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือตามความต้องการของผู้บังคับบัญชาได้ง่ายๆ
- 2.2 ทำงานโดยปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ไปตามเรื่อง ไม่คำนึงถึงหลักการ เหตุผล กฎเกณฑ์กฎระเบียบปฏิบัติจึงไม่ใคร่จะยุ่ง กับใครผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดจะทำ อะไรอย่างใดก็ได้
- 2.3 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่สามารถให้คำปรึกษาได้
- 2.4 ไม่มีการประเมินผลงาน ขาดการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) เป็นแบบที่ดีที่สุด ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตน มีลักษณะการบริหาร ดังนี้

- 3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นและเลือกวิธีปฏิบัติงานของตนเอง
- 3.2 จัดสรรแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่การทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รับผิดชอบดำเนินตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่

3.3 ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ร่วมงานและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงานเกิดความร่วมมือประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำ หรือโน้มน้าวใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารในสถานศึกษาในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าวใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของ โรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งตรงกับที่ สิริรานี วสุภัทร (2551 : 29) ได้นิยามความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้นำให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รวมพลัง และประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งเกอร์วิน (Girvin, 2001 : 1) ได้กล่าวถึงผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการว่าผู้บริหารถือเป็นแกนกลางของความพยายามในฐานะผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผู้จัดระเบียบองค์กร ผู้นำและผู้ประเมิน เพื่อเป็นการรับประกันความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้น

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียน การสอนส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้

ทฤษฎีภาวะผู้นำของสถานศึกษา

ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการบริหารงาน เนื่องจากองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์กรโดยทั่วไป เพราะองค์กรโดยทั่วไปนั้นจะมีจุดมุ่งหมายและพันธกิจที่ไม่ซับซ้อนเท่ากับองค์กรทางการศึกษา เนื่องจากองค์กรทางการศึกษานั้นนอกจากจะมีจุดมุ่งหมายและพันธกิจเหมือนองค์กรทั่วไปแล้ว องค์กรทางการศึกษาหรือสถานศึกษานั้นยังมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาอีก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ เพื่อนำให้องค์กรบรรลุทั้งเป้าหมายของการบริหารองค์กร และบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การบรรลุถึงคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรวิเคราะห์ความเป็นผู้นำทางวิชาการของตนเองว่ามีอยู่อย่างไรบ้าง มีจุดดี จุดด้อยอย่างไรและควรพัฒนาอย่างไร (เศรษฐธิยา เปรื่องพิชญธูร, 2553 : 1-7)

1. คุณสมบัติข้อแรกของผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจสอบตัวเองก็คือ การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์(Vision) คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถมองเห็นภาพอนาคตของสถานศึกษา ที่เป็นภาพที่มีความเฉพาะเจาะจง และสามารถบรรลุถึงจุดได้ความสามารถยังรู้ถึงก้าวต่อไปขององค์กรนั้นถือเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้นำ เมื่อสามารถสร้างภาพอนาคตได้ชัดเจนแล้ว ต้องนำเผยแพร่ แก่คณะครูและผู้ร่วมงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตรงกันและเกิดการยอมรับ หากจะต้องมีการปรับเปลี่ยนก็เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นภาพอนาคตที่เป็นที่พึงประสงค์ของทุกคนในสถานศึกษานั้น จากนั้นจึงจะมีผลทำให้ทุกคนรวมพลังเพื่อปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น ขณะเดียวกันผู้นำก็อาจจะนำวิสัยทัศน์นั้นไปปฏิบัติด้วยตนเอง งานวิจัยหลายเรื่องในปัจจุบันต่างยืนยันว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของผู้นำ (เสริมศักดิ์วิศาลาภรณ์และคณะ, 2538 : 6)

2. การวิเคราะห์และตรวจสอบคุณสมบัติอื่นซึ่งเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ การเป็นผู้มีแนวคิดกว้างไกลในเรื่องของการศึกษา การเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการศึกษา การเป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ การเป็นผู้มีพลังพร้อมที่จะทำงาน การเป็นผู้มีความกล้าเสี่ยงและความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ตนเองในเรื่องต่างๆ ข้างต้นอย่างมีใจเป็นกลาง และประเมินระดับที่ตนมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงต่อไป

3. การตรวจสอบการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรตรวจสอบการบริหารงานด้วยการประเมินงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานในทางที่เป็นจริงโดยการตรวจสอบหรือประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น แผนงาน วิธีดำเนินงาน การควบคุม การใช้ทรัพยากร เป็นต้น การตรวจสอบด้วยการประเมินมีหลายวิธี แล้วแต่จะเลือกใช้ เช่น การประเมินผู้บริหารเป็นการประเมินรายบุคคล การประเมินงานเป็นการประเมินเนื้องาน กิจกรรม การทดลอง เทคนิคใหม่ การประเมินระบบเป็นการใช้วิธีการประเมินอย่างมีระบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมคนในองค์กรอันเป็นผลสะท้อนจากพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

จะเห็นว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษา ซึ่งคุณสมบัติภาวะผู้นำทางวิชาการดังนี้คือ 1) การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Vision) 2) การเป็นผู้มีแนวคิดกว้างไกลในเรื่องของการศึกษา การเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องของการศึกษา การเป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ การเป็นผู้มีพลังพร้อมที่จะทำงาน เป็นต้น และ 3) มีความสามารถตรวจสอบการบริหารงาน มีการประเมินผู้บริหารเป็นการประเมินรายบุคคล การประเมินงานเป็นการประเมินเนื้องาน กิจกรรม การทดลอง และการประเมินระบบเป็นการใช้วิธีการประเมินอย่างมีระบบ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมคนในองค์กรอันเป็นผลสะท้อนจากพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร

แนวคิดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

บทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม บทบาทของบุคคลจึงมีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม สำหรับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ มีนักวิชาการให้ทัศนะด้านบทบาทยุคใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปใช้ประโยชน์มีรายละเอียด ดังนี้

วิโรจน์สารรัตน์ (2556) The Wallace Foundation (2012) เป็นมูลนิธิให้ทุนสนับสนุนโครงการส่งเสริมความเป็นผู้นำการศึกษา ใน 24 รัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา เสนอแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรนำไปใช้มี 5 ประการ ดังนี้

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

1. การสร้างวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จทางวิชาการสำหรับนักเรียน (Shaping a vision of academic success for all students) การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีส่วนร่วมของบุคลากรในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
2. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อการศึกษา (Creating a climate hospitable to education) ผู้บริหารต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับนักเรียน และบุคคลภายนอก เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางการเรียนและกิจกรรม บรรยากาศมีความสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. การปลูกฝังภาวะผู้นำให้กับบุคคลอื่น (Cultivating leadership in others) ครูในโรงเรียนถือว่าเป็นทรัพยากรสำคัญในการบริหารการสร้างให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการจะส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาไปสู่คุณภาพ และมีมาตรฐานทางการศึกษา
4. การปรับปรุงการเรียนการสอน (Improving instruction) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะมุ่งทำงานด้วยความเอาใจใส่ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมุ่งถึงคุณภาพการสอน และให้บรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ปกครอง
5. การบริหารจัดการกับคน ข้อมูล และกระบวนการ (Managing people, data and processes) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทั้งครูบุคลากรและนักเรียน รวมทั้งการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารและกระบวนการบริหาร

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

สรุป

จากเนื้อหาทั้งหมดในบทความนี้ผู้เขียนได้ศึกษาปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่มีการแข่งขันสูงขึ้น เพื่อให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และรายได้ให้สูงขึ้นด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆมากขึ้น เด็กไทยในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ ควรต้องมีลักษณะเป็นเด็กที่ความพร้อมในการเปิดรับสิ่งต่างๆ เข้าใจในเรื่องที่เรารู้้อย่างลึกซึ้ง มีรับผิดชอบ เป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมต่างๆ เชี่ยวชาญชำนาญ การใช้เทคโนโลยี การที่ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์กร โดยทั่วไปที่มีเพียงจุดมุ่งหมายและพันธกิจ ส่วนสถานศึกษานั้นยังมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนไว้ 3 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่ดี ย่อมส่งผลดีต่อผู้ร่วมงาน ก่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาหรือสร้างบุคลากรให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ ที่มิ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม ในการสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ ให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2542).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ภาวนิตา ธาราศรี สุทธิ.(2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

วิจารณ์พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพฯ : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์จำกัด.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่ศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ.

เศรษฐิยา เป็รื่องพิชญธร.(2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการ.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สัตยการพิมพ์.

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่.

กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น.

สิร์รานิวสุภัทร. (2551). ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). คู่มือสมาชิกคุรุสภา. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.

เสริมศักดิ์วิศาลาภรณ์และคณะ, (2538).วิสัยทัศน์ของผู้บริหารการศึกษา. เอกสารชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษาเล่มที่1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Girvan, N. (2001). Reinterpreting the Caribbean. In B. Meeks & F. Lindahl (Eds.). New Caribbean thought: A reader. Jamaica: University of the West Indies Press.

Hallinger, P. and Murphy. J. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals.The Elementary School Journal, 86, 217-247.

Lippitt, R., & White, R. W. (1960). Autocracy and democracy: An experimental inquiry. New York: Harper and Row.